

dum esse duco, ut quo ad eius fieri poterit, contubernio ipsas hospitaliūq; necessitudine coniungam. Quippe quū alteram amplectendam retinēdamq; necessario habeam, alteram summa uoluptate semp̄ sim exosculatus: ex quo ad frugem aliquam bonam excolēdum mihi animum esse statui: illamq; ueluti instrumentū uitæ colam, coluerimq;: ad hanc omnes uitæ rationes, uiuendiq; causas cōtulerim & referam: illi deniq; corpus, huic animum desponderim. Gaudeo Erasmus ambas meas epistolās accepisse post græcam ab eo ad me scriptam. Verebar enim ne si intercīdissent, ipse mihi succenseret ut parum officioso, tanq̄ nō rescripsissem. Salutabis eum uerbis meis, cum hominem conueneris, τὸν γὰρ ὑπερπλείγου ποιεῖμαι δὲ φίλον, ὃν πᾶσαν ἐφθλω ποιήσας, ἔγω γε ἀξιολογώτατον. Ἐπιφανεσάτω γε δὴ ἔσομαι μένῃ τοῖς ἐντυξομένοις ταῖς ἐπιστολαῖς ταῖς ἀμφοῖν ἡμῶν ἤδη τε καὶ εἰς τὸ ὕψος ἐξιδύσασαι. Vale. Salutauī quos salutandos mandasti. Parisijs postridie Calend. Feb. M. quingentesimo undeuicesimo.

GVLIEL. BVDÆVS LVD. VIVI S.

MT lætitia affectus sum literis tuis perlectis, ita tristitula quædam subiit animum mihi suspicio: subacerbusq; scrupulus ab Erasmo meo, qui pro suo more non rescripsit alteris iam literis meis: scilicet hoc illud est, nescio quid ille arbitratur stomacho meo hæsisse aut rancidulæ similtatis, aut pertinacis offensiōis, ob grādem illā epistolam, in qua eloquētię tragulas figuris inuolutas in hominē semiermē, atq; improuidū cōtorsit, omnia tū pacata sperantē & cōposita. Quā tñ ut elogiū summi uiri asseruādā esse duxi, in bonā utiq; partē fidē magis facturum. Quanquam cū minime suspicacem me hominē dū

taxat ab amicis, ac summæ simplicitatis esse semp præ me tulerim, mihi ipsi imperare constitui, nihil omnino odiosius existimare, quàm Erasmus inertiore iam esse factum & desidiosiore, animo utiq; fatigante laboribus irrequetis. Neq; uero aut illum, aut te audiam, si causificari institeris, & excusare occupationes eius auocamenta non admittentes: utpote qui sciam, & ex publicatis libris cernam nunq; non illum scribendis epistolis feriatum fuisse, ad eos quidem quorum huiuscemodi commercio animi causa utitur. Sed quod ei de me te rogitanti dixisti, existimo pbelle me, admodumq; risisse: uidelicet quod diceres, cū fabris mihi nunc & structoribus, non cum literatis ac studiosis rem esse: deinde etiam (si Philologiæ placet) cum aulae mancipibus, officinæ scilicet molestiarum atq; imposturarum. Iam primum quod bellum dirum & inexpiabile quieti, ac pecunijs meis indixerim, cum mihi ædificandi libido incessit damnosissima: erratum quidem agnosco, culpamq; adeo fatalem non inficior. Verum quid agerem, aut quam mihi fugam mortis consciscerem potius? quod exilium amœnius à contubernio Philologiæ meæ? Sed rem totam ut cognoscas uelim. Nescio quo casu contigerat, ut essem repente in ære meo satis multo, ut unus quidam hominum studiosorum: at sum numeratæ pecuniæ impotens, ut si quis alius natura: fœneratoriam factitare non didiceram: quum omnino facere nequirem, quin pecuniam studiorum meorum interpellatricem, aliqua in re occuparem, aut quouis modo amolirer à contubernio bibliothecæ meæ, nec in uicinia proscriptiones prædiorum existerent, ad ædificatoriam animum appuli: primum animi ipsius causa, quem à contentione lectionis commentationisq; ut abducerem, medici ita mihi auctores erant, minas ut adderent etiam capitales, nisi dicto audiens essem. Hoc enim competenter quoq; ad casum ante dictum accesserat,

cesserat, instabant propinqui, amici, obuij quicq; deniq; ut affectam ualeitudinem, corpusq; extenuatum, ac prope modum accisum recrearem, & instaurarem. In quorū potestate ac medicorū, cum futurum me sepius promississem, ab instituto tandem genere uitæ migravi in uniuersum: salutemq; penè literis dixeram destinatione animi: utpote ob aduersam meam ualeitudinem inuidiosis apud omnes, qui me nouerant. Specimen autem œconomicae facultatis factitans, in metandis circumscribendisq; uillis & instruendis mire mihi placebam: interim rationem nullam subducens in summam uniuersam impendiorum, quoad tertio demum anno errorem sentire cœpi: tum primum scilicet, quum expeculato mihi esse cōtiguit & exhausto. Et tamen sic quoq; etsi sero ad frugē bonam rediisse quoquo modo uidebar, iamq; senectutis & familiae rationem ducere: quum rursus è re nata ædificandi necessitas studio rumq; auocatio, in pristinam me molestiam, rei q; familiaris uoraginem reuoluit: unde semel extirrisse mihi met ipse gratulabar. Siquidem cum antea inter inquilinos censerer, & sexto aut septimo quoq; anno domicilium, uiciniā, parœciam demutare cogerer: simul nouas sedes Musis meis quærere, larariumq; meum interpolare: firmare aliquando sedem constitui Philologiae meae, instrumētumq; figere studiorum meorum. Domum emi procul foro, sed ea in regione urbis, quæ magnificis ædificijs nuper honestari cœpit. Hæc cum à uicinis mihi est accommodata, tum uero compendiosum habet exitum ad utramq; meā uillam. Cæterum (quod aiunt) porculum intra saccum mercatus. Nam domum emi uix oculis limis per transitū inspectam. Neq; enim tum licuit ob inquilinum intus eam perlustrare. Quare quum hoc anno in eam transiuissem, reconcinnare eam adortus, eò necessario perductus sum, ut partem eius dirutam ab integro instaurarem. Deinde

hoc incommodi accessit, quod ne rediuiuo quidem lapide uti mihi licuit, ne cōtignatione quidem eadem: ne ipse mihi magis, quàm liberis ædificare uiderer. Ita qd' in prætoriolis rusticis luxui imputari potuit, in urbe necessitatis expressæ fuit. Quod ideo testandum apud te duxi, ne mihi uitio uertatur, quod domi me tunicatū (ut arbitror) offendisti: & circa huiuscemodi curas satagitantem, haud congruenter utiq; studiosi uiri instituto. En tibi rationē frugalitatis meæ, quam triennio ego secutus, Plutum illū meum, quem mihi aliquando Erasmus inuidere uidebatur, funere tandem extuli: non latrocinio, non alea, nō uī aut casu sublatum, sed lapidatione confectum, peremptū, & obrutum. Post hæc tanta ingenij mei auocamenta ab solito instituto, etiam curiosus esse uolui: & uelut in Euthymia numen, piaculo me obstrinxissem: aulam inspicerē sustinui, atq; etiā introspicere. Miserum me, qui id inficiari piaculum nequeo: scilicet parum erat totum penè triennium, tot mihi negocia meipsum faceisse, studij uoluptate caruisse, tantum temporis rationibus meis exemisse, nisi etiam Iliadis molestiarum periculum facerē. Tametsi *ὄυδ' ὄυτω κακῶς*, ut aiunt: nam interim ineptiens, tribus aut quatuor mensibus tantum me spero profecisse, ut speciosum quidem illud monstrum, sed Sirene pellacius, exitabiliusq; quam Aulam appellam⁹, haud antea mihi inexpertum: ita deniq; cœperim odisse & auersari, ut auem inauspicatam. Quod nisi *τοὺς ἀπὸ τροπαίδε θεοὺς* præsentēs ac propitios habuissem, in medias utiq; fauces mōstri me insinuauissem, ut quidem impetum haud auspicato ceperam. Nunc uero ita perspexisse illecebrosam eius ingluuiem me spero, ut nunquam propius accessurus sim: nisi (ut sunt humana non in homine sita) liuidus aliquis genius securitatem mihi inuidere cœperit, & uelut aulæ fugitiuū, ad eam retraxerit, quod diuī omen auertant. Quod si scis

ens, prudēs q̄ fallo, causam haud dico, quin me deus optimus maximus maximo quodam mactet infortunio. Et tu me arbitraris aulae mancipatum ita esse, ut nec mei iuris esse cupiam, nec ditionis philosophiae? Apagesis mihi Ludouice istam opinionem, & nisi perfidiosum me esse putas, mihi me, & Philologiae meae, amicis, & literatorum omnium, studiosorumq̄ nationi restitutum nunc esse crede: qui quidem mecum inire & contrahere amicitiam uolent, id quod tu uotis propè cōceptis exoptare uidebare. An uero ego illam libertatis prostitutionem, illam industriae, & facultatis uenditationem indecorā, illam deniq̄ mentis carnificinam tranquillitatis cupidā, commentandi uoluptati, stili exercitationi, ingenij officinae, liberis praeferrem: in qua animi, sensusq̄ simulacra cuduntur & effinguntur, non modo iconice, sed etiam ethice elaborata? ut nunquam ipsa interitura, ita perenni memoriae, famaēq̄ consecranda posteritatis scitis. Ita me Deus, diuīq̄ omnes iuuent, ut ego Philologiae meae iugem, assiduam, perennem consuetudinem, uxoris consortium & conuictum, liberorum comitatum cum filiolae unicae blandimentis, & infantium acroamatis strepitantium inter se & collusitantium, pluris esse duco, quam omnes fastus aulae, & mirificas illas species regij comitatus, omnes principis apparituras libertate mulctatas. Quid? hortorum, pascuorum, aruorum conspectum nullis officientibus aedificijs liberum, quanti esse estimas? Quanti uillarum amoenitatem, ambulationes inter opaca abstrusas, meditando, commentando, recitando implicitas, rhapsodijs canoras, numeris omnibus securitatis, tranquillitatisq̄ solutas? Quanti denique illud ocium fruendae felicitatis, quum inter ordinis arborum obeundis, quibus ipse metandis non praedem, in uersusq̄ oblongos porrigendis intersui, uelut operis curator, operarumq̄ exactor, uiuere me sentio? Eos

autem quibus uel in fortis strepitu, uel in aulae ambitu cō-
 senescere contingit, aura quidem uesci ac spirare, non etiā
 am frui uita, coeliq; suspiciendi compotes esse censeo: qui-
 bus utiq; ipsis (ò miseram uiuendi conditionem) nec licet
 unquam, nec libet secum uiuere, & suo uersari cū genio.
 Ibi unam demum experior ægritudinem: cum mihi subit
 scilicet repetendæ urbis memoria, nō aliter atq; si iugum
 rursus subeundum sit equo in pascuis soluto. Enim uero
 lectitandi, commentandi, scriptitandi uoluptatem, ijs qui-
 dem certe, queis ea res sub man⁹ succedit numine aliquo
 aspirante, nec ære nec auro permutandum esse censeo: ne
 sceptris quidem ipis, nedum fascibus, & infulis ad uulgus
 splendorem suum uenditantibus. Neq; id temere ipse in-
 consultoq; impetu, aut inani (ut fit) philosophatione iudi-
 co & statuo. Certa est hæc sententia animi confirmati, fidu-
 cia solida subnixi, multa atq; diuturna meditatione quæsi-
 ta: det mihi modo prouidentia, ut iuris mei esse possim.
 Omnia enim uitæ genera considerasse, omnia instituta ho-
 minum nostratium expendisse accurate mihi uideor: dun-
 taxat quod satis esse possit ad æstimandum, quid in uno-
 quoq; genere commodi sit, & incōmodi: quoq; aliud aliq;
 præstet, aut alio deterius sit. Sed nihil perinde hilariter re-
 cordor, quàm cum omnes animi mei potestates comme-
 mini, ueluti palabundas expatiari in earum rerum cogita-
 tione & cura, quæ maxime abhorrere à philosophia uiden-
 tur: & per diametrum esse obiecta (ut est in Græcorū pro-
 uerbio) ei uitæ, quam ego institui annos iam propè duode-
 triginta: omnesq; sensus meos per occasionem à statione
 sua emissos, ueluti erroneos aut emāsores longe, diuq; per-
 uagatos esse: & multa explorasse, nihil ad institutum per-
 tinentia, euentu haud incommodo. Quippe qui in præsi-
 dia se sua haud turbide receperunt, statim atq; principa-
 tus animi receptui canendum esse censuit: ita ut imperia
 nunc

nunc libentes à ratione accipiant, ac sese in potestate futuros philosophiæ præ se ferant. Atqui in huiuscemodi constitutionem animi fortuna æmula philosophiæ, parum mihi iuris uideatur habitura. Quo fit spe ut certiore, ac securiore proposito instructum me esse confidam aduersus indeprecabilem fatorum necessitatē: nec magnopere fortuna negocia faceßere possit studio literarum obhærescētī. Huiuscemodi porrò fuisse animi mei habitum credi non lim in posterum, nisi eiusce rei documenta dedero luculentā, modo nihil mihi acciderit humanitus, id quod ipsum diuina uiderit prouidentia: cuius est benignitatis quicquid possumus & præstamus. οὕτω γοῶν τὰν ἀντία φρονῶ τοῖς τε πρὸς τοῖς τε τῶν πρὸς αὐτοὺς, ὥστε μέγα ἔγωγε φρονῶ ἐπὶ κατὰ φρονήσῃ ὧν οὗτοι ποιοῦνται πρὸς πλείους, τῶν αὐτῶν αὐτῶν δὲ πρὸς οὐ κηδομένων ἢ μῆτις θαυμάζομεν. Erasmus meum tuumque uerbis meis saluta: cui ex ijs quæ tecum locutus sum non pridem, persuasisse iam debes nihilo me illi infensorem esse ob illam scriptionem. Quicquid enim in me scite, ac lepide, per speciemque declamationis uelitatus est, offendere me non debuit: præsertim quum nihil ita noxie spiculatū emiserit, ut non ab eodem ipso euelli queat cum uolet, uulnusculeque locus cicatrice obduci. Ut autem sciat quæ eiusmodi factio eius conturbatus sim, uelim ut eum certiores facias, me epistolam eam imprimendam curaturum nisi ipse anteuertit: feramque libens hanc ei conditionem, liceat ut ei statuere, an eiuscemodi pactum concipere, iniunctumque mecum uelit, ἐφ' ᾧ μὴ μνηστικὰ κήσομεν ἀμφὸς τῶν ἀντεπεσαλέμων ἢ φ' ἡμῶν. καὶ τοὶ ἀχθομαίμεν ἔγωγε ἀπιστόμενος ὑπὲρ τούτου, καὶ πρὸς ὁμοσάμενος ἢ μὴ μὴ ἀχθεθῆναι γε αὐτῶ ὑπὲρ τῶ γεγραμμένων. Habes quod petisti longæ epistolæ argumentum, si tibi uel in nugis paria mecum facere uacauerit. Vale. Parisijs quartodecimo Calend. Septembres. M.D.XIX.